

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№5 (109)
ВЕРЕСЕНЬ-ЖОВТЕНЬ
2024 р.
Заснована
у 2006 році
Розповсюджується
безкоштовно

● СЛУХАННЯ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ВІДНОВЛЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

24 жовтня 2024 року у Комітеті Верховної Ради України розглядалися актуальні питання, в яких взяли участь безпосередньо директор Заповідника Микола Рибак та, в режимі онлайн, заступник директора з наукової роботи Федір Гамор.

Слухання відбулося за участі Міністерки захисту довкілля та природних ресурсів України Світлани Гринчук та заступника Міністерки Сергія Власенка.

В заході, з обговорення актуальних питань, щодо правових засад функціонування ефективної системи природоохоронних територій та об'єктів як основи для збереження і відновлення біорізноманіття взяли участь представники парламенту, урядових, наукових і природоохоронних установ, міжнародних та громадських організацій та керівники установ ПЗФ.

Зокрема, на слуханнях обговорено ключові проблеми у сфері охорони природи, потребу в змінах парадигми функціонування природоохоронних територій та виклики й загрози пов'язані з високою ставкою земельного податку на землі природно-заповідного фонду тощо. Щодо проблем та ризиків пов'язаних з високою ставкою земельного податку розгорнуту презентацію представила виконавчий директор БО «Фонд природи України» Анастасія Драпалюк.

Дискутували про необхідність удосконалення нормативно-правової бази для ефективної роботи в охороні та збереженні цінних природних комплексів, шляхи вирішення проблем в створенні нових та розширенні існуючих природоохоронних територій, створення нової системи управління природно-заповідними територіями та об'єктами їх матеріально-технічне забезпечення тощо.

Директор Заповідника Микола Рибак після завершення презентації керівником впроваджувальної організації українсько-німецького проекту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні» Михаелем Бромбахером звернувся до нього про допомогу у розробленні проекту землеустрою та внесення змін до Проекту організації території Заповідника, на що отримав відповідь про вивчення можливості Проекту та підтвердження, що така допомога буде знайдена і надана.

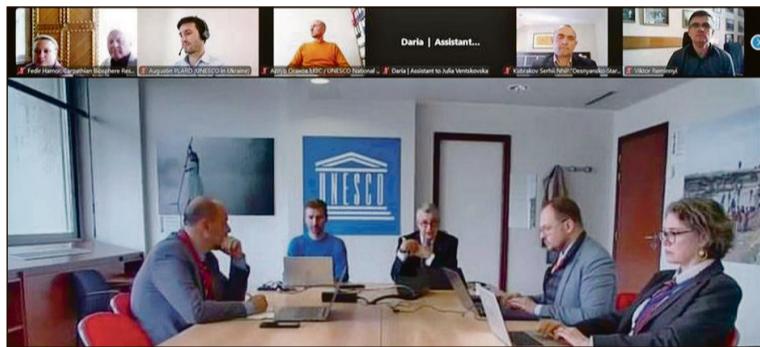

Дякуємо організаторам за проведення такого важливого заходу і переконані, що висловлені на слуханнях шляхи покращення функціонування ефективної системи природоохоронних територій та об'єктів як основи для збереження і відновлення біорізноманіття будуть враховані при прийнятті та вдосконаленні природоохоронного законодавства і нормативно-правових актів, направлених на покращення охорони і збереження цінних природних комплексів і об'єктів.

Микола РИБАК, директор КБЗ, заслужений природоохоронець України.

У СЕКРЕТАРІАТІ ЮНЕСКО РОЗГЛЯНУТО ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКИХ БІОСФЕРНИХ ЗАПОВІДНИКІВ (РЕЗЕРВАТІВ)

17 жовтня 2024 року, секретаріат ЮНЕСКО в Парижі, за участі Національної комісії України у справах ЮНЕСКО, Національного комітету України із Програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера» та Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України, провів онлайн-консультації з керівниками біосферних заповідників (резерватів) України.

Заслухано інформацію щодо поточної ситуації про основні проблеми, з якими стикається кожна установа, виявлено потреби та потенційні сфери технічної підтримки їхньої діяльності з боку ЮНЕСКО.

Виступаючи на зібранні, Федір Гамор, окреслив загальну ситуацію в Карпатському біосферному заповіднику та привернув увагу до найбільш актуальних

його проблем і потреб підтримки через можливості ЮНЕСКО.

Запропоновано керівникам біосферних заповідників (резерватів), в найкоротші терміни, подати через Міндовкілля України до Національної комісії України, узагальнені їхні потреби, для надання необхідної допомоги від ЮНЕСКО

Федір ГАМОР, заступник директора КБЗ, д.б.н., професор.

● ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КАРПАТСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ МІЖНАРОДНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ

3 жовтня 2024 року в Рахові на базі Карпатського біосферного заповідника проведено засідання міжнародного «круглого столу» на тему «Еколого-правові, науково-освітні і транскордонні аспекти впровадження Карпатської конвенції та Протоколів до неї».

У роботі «круглого столу» в офлайн та онлайн-режимі взяли участь майже 80 представників органів державної влади і місцевого самоврядування, наукових, природоохоронних інституцій та громадянського суспільства з України, Австрії, Польщі, Словаччини та Румунії.

Вагомості круглому столу дала участь у його роботі голови Секретаріату Карпатської конвенції Гаральда Егерера.

Організаторами зібрання, за фінансової підтримки департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної військової адміністрації, були:

Карпатський біосферний заповідник Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Закарпатська ОВА, Інститут екології Карпат НАН України і Київський університет права НАН України.

Засідання проведено в умовах жорстокої агресії росії проти українського народу і присвячене 25-річчю міжнародної науково-практичної конференції «Карпатський регіон і проблеми сталого розвитку», яка пройшла у рамках міжнародного проекту «Створення передумов для екологічно зорієнтованого сталого розвитку гірських населених пунктів Рахівського району Закарпатської області» (13-15 жовтня 1998 р., м. Рахів), і яка, за ініціативою адміністрації Карпатського біосферного заповідника (виступав організатором цієї конференції та ініціатором згаданого проекту), ухвалила історичне рішення – рекомендувати: «З метою створення міжнародного правового поля в галузі збереження природи та соціально-економічного розвитку країн Карпатського регіону урядом цих країн розробити й прийняти Карпатську конвенцію».

На підставі цих наукових рекомендацій зусиллями українського уряду Польща, Румунія, Сербія і Чорногорія, Словаччина, Угорщина, Україна та Чехія на 5-й Пан'європейській конференції міністрів охорони навко-

«CORONA CARPATICA» У ЦЕНТРІ ЄВРОПИ

26 вересня Карпатський біосферний заповідник провів вручення міжнародної літературно-мистецької, екологічної премії «Corona Carpatica»

Премія організована фундаторами – Творчою асоціацією «Corona Carpatica», Карпатським біосферним заповідником, Карпатською асоціацією національних парків та заповідників (ACANAP) (м. Татранська Ломніца, Словаччина) та Міжнародною асоціацією «Європейська мережа букових лісів» (м. Еберсвальде, Німеччина).

Відкрив зібрання директор Карпатського біосферного заповідника, заслужений природоохоронець України – Микола Рибак.

Також присутні вітали: ініціатор святкування Днів європейської спадщини в Географічному центрі Європи, заступник директора КБЗ, д.б.н., професор – Федір Гамор, голова Рахівської районної ради – Діана Бабинець,

начальниця відділу соціально-економічного розвитку, міжнародних зв'язків і туризму Рахівської міської ради – Вікторія Губко, письменник, журналіст, лауреат всеукраїнських літературних премій імені Павла Тичини – Василь Кухта.

Про унікальність та перспективи премії розповіли присутнім письменник, лауреат Національної премії імені Т.Г. Шевченка в галузі літератури, лауреат премії «Corona Carpatica», ведучий мистецьких програм телеканалу «UA Культура» Василь Герасим'юк (м. Київ) та доктор наук, професор, спів голова Міжнародної Асоціації «Європейська мережа букових лісів» Ганс Кнапп (м. Еберсвальде, Німеччина).

на 2-ій стор.

на 3-ій стор.

МІЖНАРОДНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ

на 1-ій стор.

лишнього середовища «Довкілля для Європи» (2003 р.) у Києві підписали Рамкову конвенцію про охорону і сталий розвиток Карпат.

А згодом країни-сторони Конвенції підписали Протоколи до неї: «Про збереження і стале використання біологічного та ландшафтного різноманіття» (2009 р.), «Про стале управління лісами» (2012 р.) та «Про сталий туризм» (2017 р.), «Про сталий транспорт» (2016) та «Про сталий розвиток сільського господарства та сільської місцевості» (2020), які також ратифіковані законами України і є обов'язковими для виконання.

Крім того, на сесіях Конференції Сторін Карпатської конвенції ухвалено: Стратегічний план дій для Карпатського регіону, Стратегічний план дій на виконання Протоколу про збереження і стале використання біологічного та ландшафтного різноманіття, Карпатська мережа природоохоронних територій – Середньострокова стратегія, Стратегічний порядок денний щодо адаптації до зміни клімату, Стратегія розвитку сталого туризму в Карпатах, Стратегічний план дій на виконання Протоколу про стале управління лісами, Міжнародний план дій зі збереження великих живих тварин та забезпечення екокоридорів для них у Карпатах, Спільний стратегічний план дій на 2021-2026 роки щодо імплементації Протоколу про сталий транспорт, Довгострокове бачення до 2030 року щодо боротьби зі зміною клімату в Карпатах.

Отже, таким чином основною метою Конвенції, яка діє вже понад 20 років, – є проведення сторонами всебічної політики і співпраці для охорони та сталого розвитку Карпат щодо поліпшення якості життя, зміцнення місцевих економік та громад, збереження природних цінностей та культурної спадщини. Одним з засобів для досягнення цієї мети є транскордонна співпраця.

Але Карпатська конвенція наголошує на виключному екологічному значенні Карпат, розташованих у центрі Європейського континенту, і її лейтмотивом є проведення збалансованої політики та співробітництва щодо охорони і невиснажливого розвитку Карпат; поліпшення якості життя людей, посилення місцевого економічного розвитку та значення громад; забезпечення збереження та відтворення унікальних, рідкісних і типових природних комплексів та об'єктів Карпат, які мають природоохоронне, естетичне, наукове, освітнє, рекреаційне та інше значення; попередження негативного антропогенного впливу на гірські екосистеми; підтримка спільної політики країн регіону щодо екологічно збалансованого розвитку...

Варто далі зазначити, що за ініціативи круглого столу 3 жовтня відкрив перший заступник голови Рахівської районної військової адміністрації Віктор Турок. Вітальні промови виголосили Микола Рибак – директор Карпатського біосферного заповідника, Юрій Бошицький – ректор Київського університету права НАН України та Діана Бабинець – голова Рахівської районної ради.

З доповідями виступили і представили матеріали: Гаральд Егерер – голова Секретаріату Карпатської конвенції (Австрія) («Роль Карпатської конвенції в поглибленні євроінтеграційних про-

цесів. Місце та роль України»), Федір Гамор – заступник директора Карпатського біосферного заповідника з наукової роботи, доктор біологічних наук, професор («Щодо активізації еколого-правової, науково-освітньої роботи та транскордонної співпраці як важливої складової впровадження Карпатської конвенції та Протоколів до неї»), Іван Кайло – проректор Київського університету права Національної академії наук України, доктор юридичних наук («Карпатська конвенція і Протоколи до неї як важливі юридично-правові механізми для поглиблення транскордонної співпраці в збереженні та сталому розвитку Карпатського регіону»), Вільям Піхлер – професор, доктор, декан факультету лісового господарства Зволєнського технічного університету зі Словаччини («Деякі аспекти впровадження Карпатської конвенції в Словаччині»), Софія Шутяк – заступниця голови Комітету з аграрного, земельного та

патської конвенції в забезпеченні сталого розвитку лісового сектору Українських Карпат»), Віктор Клід – завідувач кафедри лісового і аграрного менеджменту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, кандидат біологічних наук, доцент («Роль вузівської науки та освіти в популяризації та впровадженні Карпатської конвенції»), Алла Ковальчук – професор кафедри міжнародного права та інших галузевих правових дисциплін Київського університету права Національної академії наук України, доктор юридичних наук, професор («Динаміка кримінальних правопорушень у сфері охорони довкілля України»), Володимир Касюхнич – начальник відділу лісового господарства департаменту лісового господарства державного підприємства «Ліси України», кандидат економічних наук та Павло Ванджурак – заступник директора Карпатського лісового офісу державного підприємства

ського регіону, депутатка Закарпатської обласної ради, голова Великобичківського господарського товариства ВГСМ Ірина Мацєпура слушно зауважила, що «Конвенція потребує не лише розробки відповідних Стратегій, але і детального довготермінового фінансування. Інакше кожне завдання буде залишатися лише добрим побажанням», Олександр Кагало, Володимир Коржов, Софія Шутяк особливо наголосили на необхідності практичного втілення положень Конвенції та Протоколів до неї на місцях.

У цьому контексті професор Федір Гамор зі стурбованістю говорив про проблеми, які виникають через ігнорування постулатів Карпатської конвенції та протоколів до неї.

Так, надмірна централізація лісового управління, створення ДП «Ліси України» та будівництво гігантського деревообробного підприємства у селищі Батьово, що на Закарпатті, зі щорічним переоб'єктом майже одного мільйона кубічних метрів деревини, – може призвести до нарощування лісозаготівель у горах та знищен-

У цьому контексті показовим може бути ще один приклад ігнорування норм Карпатської конвенції.

Так, Конвенція зобов'язує країни-підписанти проводити політику планування сталого розвитку транспорту та інфраструктури, з урахуванням особливостей гірського довкілля, необхідності охорони вразливих територій, зокрема регіонів, багатих на біорізноманіття: територій, на яких знаходяться міграційні шляхи, або тих, що мають міжнародне значення; охорону біологічного різноманіття та ландшафтів; а також тих територій, що мають особливе значення для туризму.

Ідеться, що «сторони співпрацюють щодо розробки сталої транспортної політики, яка забезпечує переваги мобільності та доступу в Карпатах, водночас зменшуючи негативний вплив на здоров'я людей, ландшафти, рослини, тварин та їхні середовища існування».

Так от, усупереч цим постулатам, рішенням Президента та уряду України із питань збереження букових пралісів як об'єкту Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО і сталого розвитку регіону їхнього розташування, у яких для поглиблення співпраці між українськими прикордонними громадами й сприянню екотуризму, було чітко визначено завдання і терміни, відновлення зруйнованого автомобільного моста через річку Тиса та створення необхідної прикордонної інфраструктури на українсько-румунському державному кордоні у селі Ділове Рахівського району Закарпатської області. Але виконання цього рішення чомусь було проігноровано, а натомість вирішено збудувати великий, чотирирядний промисловий транспортний міст через Тису у Білій Церкві. І в такий спосіб спрямувати міжнародні європейські автомобільні транспортні потоки через Яблунецький перевал до країн Євросоюзу і назад.

При відсутності можливостей будувати в гірських ущелинах об'їзних доріг, запуск великовантажних транспортних потоків просто «розчавлять» центральні частини густо заселених міст та сіл (Яремче, Мукачівин, Тарнів, Ясіня, Кваси, Рахів, Ділове, Великий Бичків та інших), призведуть до значного забруднення повітря вихлопними газами, руйнації вулиць та доріг, втрати туристичної привабливості та комфортних умов для проживання людей, не говорячи уже про значні ризики для диких тварин, для яких будуть перекриті міграційні шляхи тощо.

А від цих транспортних потоків місцеві громади не будуть мати жодної економічної вигоди. Лише проблеми.

Крім того, викинувши на вітер під час війни 155 мільйонів гривень із Державного бюджету України на реконструкцію залізничної колії на дистанції Рахів – державний кордон із Румунією, заблоковано проєкт відновлення руху залізничних перевезень до країн Євросоюзу. А якраз розвиток залізничного транспорту у Карпатах є найменш екологічно шкідливим та найбільше відповідає вимогам Карпатської конвенції.

За результатами роботи «круглого столу», передбачається публікація окремою книгою Збірника-довідника його доповідей та повідомлень, рекомендацій і чинних нормативно-правових та інших довідкових матеріалів, що стосуються історії ухвалення і реалізації Карпатської конвенції.

Федір ГАМОР.

довкілєвого права Національної асоціації адвокатів України, старша проєктна менеджерка реформи управління відходів Команди підтримки відновлення та реформи при Міндовкіллі України («Аналіз стану виконання Україною Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат. Виклики та перспективи»), Олександр Кагало – завідувач відділу охорони природних екосистем Інституту екології Карпат Національної академії наук України, кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник («Виклики війни в контексті Карпатської конвенції»), Станіслав Кухарчик – доктор, заступник директора Бещадського національного парку із Польщі («Чи можуть біосферні резервати сприяти досягненню цілей Карпатської конвенції?»), Маріанна Готра – начальниця управління туризму та курортів Закарпатської обласної військової адміністрації («Організаційно-управлінська взаємодія державних і недержавних інституцій Закарпатської області в контексті реалізації Карпатської конвенції»), Володимир Коржов – перший заступник директора Українського науково-дослідного інституту гірського лісівництва ім. П.С. Пастернака, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник («Роль Кар-

патської конвенції в забезпеченні сталого розвитку лісового сектору Українських Карпат»), Віктор Клід – завідувач кафедри лісового і аграрного менеджменту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, кандидат біологічних наук, доцент («Роль вузівської науки та освіти в популяризації та впровадженні Карпатської конвенції»), Алла Ковальчук – професор кафедри міжнародного права та інших галузевих правових дисциплін Київського університету права Національної академії наук України, доктор юридичних наук, професор («Динаміка кримінальних правопорушень у сфері охорони довкілля України»), Володимир Касюхнич – начальник відділу лісового господарства департаменту лісового господарства державного підприємства «Ліси України», кандидат економічних наук та Павло Ванджурак – заступник директора Карпатського лісового офісу державного підприємства

На засіданні проведено цікаву дискусію, висловлено багато цінних думок і пропозицій.

Так, Гаральд Егерер анонсував проєкт створення Карпатського природного парку миру на кордоні України і Румунії під егідою секретаріату Карпатської конвенції, Віктор Клід запропонував розглядати Карпатську конвенцію як інструмент повоєнного відновлення української частини Карпат-

ня малих деревообробних підприємств, зменшення робочих місць й занепаду соціально-економічного розвитку у високогірних районах.

А створена в останні роки корупційна система лісокористування та ціноутворення на лісопродукцію призвела до того, що для придбання, до прикладу, громадянами, які живуть буквально у лісі, при нинішніх мінімальних пенсіях і заробітних платах, ціна однієї машини паливних дров (орієнтовно 6-8 кубічних метрів), доходить до двадцяти тисяч гривень!..

Тому на нашу думку модель лісокористування у гірських регіонах (особливо в населених пунктах, які розташовані в зоні діяльності природоохоронних територій) має передбачати насамперед забезпечення населення за соціально та економічно доступними цінами паливних дров і будівельної деревини. А вже потім – за ринковими принципами реалізовуватись для бізнесу та на експорт.

Чималі загрози для збереження унікальних гірських екосистем та ландшафтів в Українських Карпатах, згорання сільського зеленого та екологічного туризму може призвести й будівництво гірськолижного мегакурорту на Свидовці, вітряків на Боржавських полонинах та інших високогірних мальовничих масивах тощо.

● ІНФОРМУЄ ЕКООСВІТА ЕКОЛОГІЧНЕ ЗАНЯТТЯ «ГОДІВНИЧКА»

Учні Кірешської початкової школи відвідали «Долину нарцисів» Карпатського біосферного заповідника, де працівники екоосвіти провели для них екологічне заняття присвячене птахам.

Говорили про птахів нашого краю, про користь пернатих для природи, про те як перелітні птахи готуються до відльоту та як допомагати пташкам, що залишаються зимувати.

Окремо зупинилися на проблемі тих птахів, що зимують, адже взимку прогледуватися набагато важче. Тому, ми люди можемо й маємо підготувати пташок і от, що можна давати крилатим: насіння соняшника, несолене сало, смалець, сухий хліб у вигляді крихт, зернові, сухофрукти та гриби.

Після теорії перейшли до практики, а саме: прогулялися Долиною нарцисів, поспостерігали за поведінкою різних птахів, розглядали совине гніздо,

розвісили годівнички, які були змайстровані своїми руками. Загалом, заняття було цікавим, веселим, продуктивним.

Любов МАНАННИКОВА, провідний фахівець еколого-освітнього відділу ЕОР та ЗГ.

ЕКОТОЛОКА – «ЗРОБИМО УКРАЇНУ ЧИСТОЮ РАЗОМ!»

World Cleanup Day – це щорічна акція з прибирання, яка проходить у третю суботу вересня. Уперше її провели у 2018 році.

З нагоди відзначення Міжнародного дня прибирання працівниками Карпатського біосферного заповідника проведено екоколоку.

Мета заходу – привернути увагу до проблеми відходів, зокрема на поверхні води, об'єднати зусилля заради екологічного майбутнього. Акція має глибоке суспільне значення у формуванні національної культури чистоти, адже об'єднує громадянське суспільство, представників бізнесу й органи державної влади у розв'язанні питань правильного поводження з відходами.

Девіз цьогорічної акції «Зробимо Україну чистою разом!».

Отож, цього дня на центральній садибі заповідника та на всіх природоохоронних науково-дослідних відділеннях КБЗ проводилися роботи з очищення прилеглих територій, особлива увага приділялася при-

биранню берегів рік та потічків, туристичних маршрутів та рекреаційних зон.

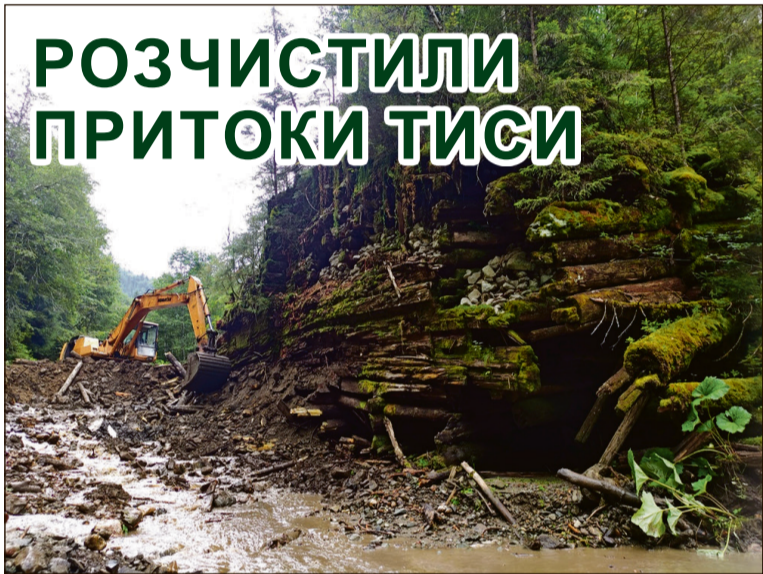
У результаті акції було очищено від чагарників територію дендропарку та колекційну ділянку рідкісних видів рослин, впорядковано рекреаційну зону «Водоспад здоров'я», впорядковано маршрут

до карстового мосту, очищено береги річки Велика Уголька. Також прибрано узбіччя екомаршруту по Долині нарцисів, а також меліоративний канал та русло річки Хустець й відремонтовано містки через потічки, а також альтанки та лавочки в місцях відпочинку на туристичних маршрутах і рекреаційних зонах.

Наталія КАЛЬБА, провідний фахівець відділу ЕОР та ЗГ.

РОЗЧИСТИЛИ ПРИТОКИ ТИСИ

Залишки трьох аварійних дамб, дві з яких це колишні гаті для сплаву деревини на потоках Квасний та Богдан, зведені більше сотні років тому та одна – бокова дамба на потоці Білий. Залишки цих споруд створювали перешкоди для природної течії русла, негативно впливали на біорізноманіття, призводили до руйнування прилеглих доріг та становили загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.

«Дамби не лише перешкождали природній течії річок та міграції риб, але і руйнували дороги, необхідні для місцевих мешканців, зокрема, для потреб полонинських господарств, служби МНС – для рятування людей, а для заповідника ці дороги мають протипожежне та природоохоронне значення і є важливими для роботи служби державної охорони

установи, – каже директор Карпатського біосферного заповідника Микола Рибак. – Та попри важливість цих робіт, в країні триває війна, тож ми не могли провести таку роботу користуючись бюджетними коштами. На ці роботи вдалося залучити кошти європейського донора».

«Залишки цих споруд також негативно позначалися на біорізноманітті. Завданням Карпатського біосферного заповідника, серед іншого, є збереження рідкісних видів риб і рибоподібних, які здійснюють міграції в період розмноження. Серед них: харіус, мінога угорська, форель річкова, головатиця тощо. Останній вид – це ендемік басейну Дунаю, і його збереження є одним із пріоритетів Заповідника», – каже заступник начальника відділу науково-дослідної роботи та міжнародної

співпраці Карпатського біосферного заповідника Василь Покин'єв-черета.

Зараз проводиться завершальний етап робіт – відновлення заплави та висадка саджанців вільхи для швидкого відновлення та укріплення берегів, що зазнали ерозії внаслідок впливу штучних споруд. «До недавнього часу дамби вважалися економічними перевагами для суспільства. Сьогодні у світі триває переоцінка впливу дамб. Їх вплив переглядають як в екологічному аспекті: забудовуючи русла ми втрачаємо біорізноманіття, стабільність та життєздатність річкової системи, так і в економічному ключі: чи справді економічні вигоди від зарегулювання русла є більшими, порівняно з природними перевагами, що ми натомість втрачаємо, коли змінюємо природну течію річки (адже, жертвуємо рибою, безпекою, чистою водою та життєво важливими дорогами для комунікації громади)», – каже керівник ГО «Дунайсько-Карпатська Програма» Богдан Проць.

На сьогодні йде робота здебільшого зі штучними перешкодами, що вже не виконують жодної економічної функції. Впродовж 2023 року у Європі повідомляли про зняття практично півтисячі штучних перешкод на водотоках.

Проект реалізовується за підтримки The European Open Rivers Programme – благодійної організації, що займається відновленням річок. Роботи проводилися у рамках проекту ГО «Дунайсько-Карпатська Програма» у партнерстві з Карпатським біосферним заповідником.

Адміністрація КБЗ.

«CORONA CARPATICA» У ЦЕНТРІ ЄВРОПИ

на 1-й стор.

Лауреатами Міжнародної премії «Corona Carpatica» 2024 року стали:

У номінації «Література» – **Степан Гостиняк** (м. Свидник, Словаччина) – поет, перекладач, член Спілки українських письменників Словаччини;

У номінації «Образотворче мистецтво» – **Роман Зілінко** (м. Львів, Україна) – художник-іконописець, історик мистецтва;

У номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» – **Микола Стринадюк** (м. Косів, Івано-Франківська обл.) – різьбяр, член Національної спілки художників України;

У номінації «Екологія» – **Юрій Стефурак** (м. Косів, Івано-Франківська обл.) – еколого-природоохоронний директор національного природного парку «Гуцульщина», який був присутній особисто на врученні.

Всіх переможців дипломами та відзнаками Міжнародної літературно-мистецької, екологічної премії «Corona Carpatica» нагородив директор Карпатського біосферного заповідника Микола Рибак. Після чого лауреати премії виголосили свої промови.

Закхід модерував Василь Кухта – письменник, журналіст, заступник головного редактора журналу «Зелені Карпати».

В еколого-освітньому центрі КБЗ «Центр Європи» присутні мали змогу переглянути відеопрезентацію постійно діючої виставки книг, мистецьких альбомів лауреатів, фундаторів, членів Конкурсної комісії Міжнародної премії «Corona Carpatica». Дякуємо кожному, хто взяв участь в організації даного заходу.

Наталія САВЛЯК, провідний редактор редакційно-видавничого відділу наукових та науково-популярних видань.

● В ПАМ'ЯТЬ ПРО КОЛЕГ

Колектив Карпатського біосферного заповідника зі скорботою

прощається з колегою-майстром з охорони природи Широколужанського ПНДВ – Василем Джуганом.

Джуган Василь Васильович працював у Карпатському біосферному заповіднику з 1998 року, починаючи свою роботу водієм. У квітні 1991 року був переведений майстром лісу з охорони природи Широколужанського природоохоронного науково-дослідного відділення.

Здібний, стараний працівник, який вмів організувати колектив природоохоронної дільниці на

виконання поставлених перед ним завдань. Сумлінною працею, високою майстерністю та наснагою за час своєї діяльності для Карпатського біосферного заповідника міг внести ще більший внесок у загальні справи, але не судилося, на жаль.

Колектив нашої природоохоронної установи приносить щирі співчуття з приводу великої втрати родині Василя Васильовича, сум розділяємо разом із вами.

Нехай земля буде пухом, а пам'ять вічною. Спочивайте з миром.

Висловлюємо щирі співчуття з приводу смерті Волошука Івана Івановича.

Свою працю в Карпатському біосферному заповіднику почав у 1994 році. Згодом у 1998 році займав посаду начальника відділу екологічної освіти, рекреації та екотуризму. Був Членом Національної спілки журналістів України, де мав близько 300 публікацій в різноманітних ЗМІ.

За тривалий час був причетний до підготовки численних матеріалів про КБЗ, зокрема для засобів масової інформації, та був одним з організаторів видання журналу «Зелені Карпати».

Завершив свою роботу у Карпатському біосфер-

ному заповіднику у 2006 році, запам'ятався великим ентузіазмом захисту природи, який вкладав все своє вміння та енергію у цю роботу.

Висловлюємо щирі співчуття з приводу непоправної втрати батька, нашому колезі – Миколі Волошуку, завідувачу ботанічної лабораторії, к.б.н., усім близьким, родичам та друзям померлого.

Нехай добра та світла пам'ять назавжди залишиться у серцях рідних та близьких.

Спочивайте з Богом. Вічна пам'ять.

Вітаємо!

Ювілярів Карпатського біосферного заповідника, які в вересні-жовтні святкували дні народження:

Василя Васильовича ЦУПЕРЯКА – інспектора з охорони природно-заповідного фонду I категорії Кевелівського ПНДВ;

Миколу Івановича БЕНЦУ – інспектора з охорони природно-заповідного фонду I категорії Угольського ПНДВ;

Олену Миколаївну САВЛЯК – провідного бухгалтера відділу бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

Ольгу Михайлівну Майор – прибиральницю службових приміщень Угольського ПНДВ;
Олександра Олександровича ФАЛТІНСЬКОГО – водія автотранспортних засобів 1 класу ТЕО.

*Щиро з ювілеєм Вас вітаєм,
Многая літ у здоров'ї бажаєм,
Кохання, радості, достатку,
Хай буде все завжди в порядку!*

Захисників-іменинників:

Артема Станіславовича БАРАБАША –

інспектора з охорони природно-заповідного фонду I категорії Трибушанського ПНДВ;

Ігора Васильовича МАНДЗЮКА –

провідного юрисконсульта;

Руслана Юрійовича ГЛЕБА –

старшого наукового співробітника

лабораторії лісознавства;

Миколу Івановича НЕБЕЛУ –

водія автотранспортних засобів

1 класу ТЕО;

Василя Васильовича РОШКО –

інспектора з охорони ПЗФ

1 категорії

Трибушанського ПНДВ.

*За нашу рідну Україну,
Що зберегли за всі віки –
Низький уклін і трічі «СЛАВА!»
Українські захисники!*

Адміністрація заповідника.

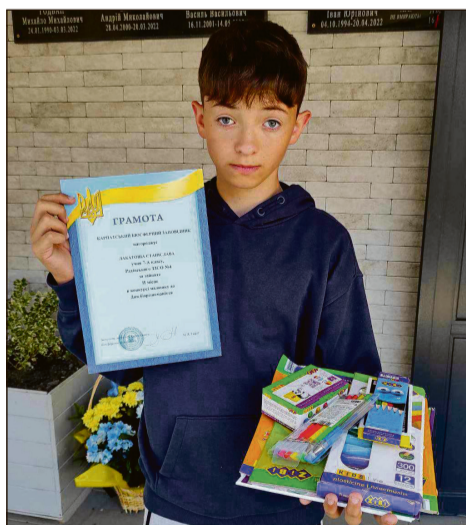
НАГОРОДЖЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ

У травні з нагоди Дня біорізноманіття працівниками еколого-освітнього відділу Карпатського біосферного заповідника було оголошено конкурс «Біорізноманіття рідного краю» для учнів шкіл та вихованців закладів позашкільної освіти Рахівського району.

У зв'язку з тим, що призи для переможців ми отримали по закінченню навчального року, нагородження переможців вирішили перенести на початок наступного. Тож, за результатами конкурсу було визначено переможців та нагороджено їх грамотами і призами на Святі першого дзвоника.

III місце – Вінтоняк Поліна, учениця 4-А класу, Рахівського ЗЗСО №4; II місце – Лакатос Станіслав, учень 7-А класу, Рахівського ЗЗСО №4; I місце – Томенюк Анастасія, учениця Діловецького ЗЗСО.

Дякуємо всім за участь у конкурсі.
Дякуємо Франкфуртському зоологічному товариству за підтримку нашої установи та надані призи.
Наталія КАЛЬБА.

ПІДТРИМУЄМО ЗСУ

«Боронимо на фронті, працюємо в тилу» – девіз кожного українця вже другий рік повномасштабної війни.

В нелегкий для нас час ми боремось за свою незалежність, свободу та мирне небо над головою.

До дня захисників та захисниць України Карпатський біосферний заповідник не зміг залишитись осторонь та не підтримати Збройні Сили України, серед яких є наші колеги, які боронять рідну державу.

Привітати не тільки гарним словом, а й гарними справами. Так колектив вже неодноразово долучається до акції і крутить голубці для наших воїнів, щоб передати в передові підрозділи. Спільними зусиллями ми змогли накрутити 20 відер, по 5-літрів кожне.

Загалом, у минулому році для своїх мобілізованих працівників профспілкового комітету спрямував 43 400 гривень, які згідно кошторису, було закладено на проведення культурних заходів. Основна частина суми перерахована була на два благодійні концерти, які відбувалися у місті Рахів. Усі вируче-

ні кошти, які зібрали за рахунок оплати квитків, передані для ЗСУ. Також кошти були перераховані на закупівлю маскувальних сіток та автомобіля. У жовтні, цього ж дня, рік тому, мобілізовані працівники отримали матеріальну допомогу.

Наразі ми не зупиняємось і працюємо далі, бо тільки разом ми можемо впоратись із ворогом. Адже нас об'єднує спільна мета та єдине бажання – перемога.

Своїми добрими справами ми дякуємо їм за їхню нелегку боротьбу за наш спокій.

Сили та здоров'я усім нашим захисникам та захисницям.

ВИСТАВКА КАРТИН МИТЦІВ НАШОГО КРАЮ

11 жовтня у місті Рахові відбулася виставка картин з нагоди дня художника.

У фойє Рахівської державної адміністрації були представлені роботи більш ніж шести художників рахівської територіальної громади. На початку виставки всіх гостей вітав народний аматорський оркестр гуцульських народних інструментів Рахівського будинку культури, керівником якого є Валентин Писар.

Своїми роботами художники намагалися передати неповторність наших гір, красу природи, нашу національність та свою любов до життя.

Серед представлених художників та їхніх робіт, були також роботи нашої колеги Тетяни Хангалд'ян-Романової.

Тетяна поділилася з нами своєю історією знайомства з образотворчим мистецтвом. Виявляється, що саме батько художниці з юних літ був тією людиною, за чікими роботами їй цікаво було спостерігати, адже він також є художником. Вона цікавилась його роботами, спостерігала за процесом створення картин і з того часу образотворче мистецтво стало частиною її життя. Першу свою власну картину художниця пригадає, що створила у першому класі, перед Різдвяними святами.

Теперішні роботи, які представила Тетяна на цій виставці, це зображення місцевості в осінніх фарбах. Всі вони були створені у 2022 році, коли художниця познайомилася з нашим краєм. Адже Тетяна приїхала до нас з Харківщини, оскільки була змушена покинути свою домівку через те, що росія почала війну в Україні. І під час проживання у нашому краї вона надихнулася на створення цих картин.

Всі її роботи вона називає «Осінь Рахівщина», на яких зображені річка Тиса, село Білин з його полонинами, та рахівські гори. До того ж на одній з картин зображена вулиця Красне плесо, яка веде художницю до її теперішньої роботи – Карпатського біосферного заповідника.

Також під час заходу відбулася презентація книги краєзнавця, голови ГО «Буковинська Гуцульщина» Михайла Григоряка «Окрилена гуцульська юнь злетіла ввись», в якій зібрані творчі роботи молоді Гуцульщини. На презентацію книги завітали гості з Вижницької громади на чолі з її головою – Михайлом Андрюком.

З вітальними словами виступили: виконуючий повноваження міського голо-

ви – Євген Євгенович Молнар та голова районної адміністрації – Діана Йосипівна Бабинець.

Ми пишаємось, що у нашому колективі працюють талановиті та творчі люди, а нашої колесі ми бажаємо натхнення у мистецькому житті на створення нових картин та успіхів у подальшій праці.

Наталія САВЛЯК.

Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

ЖИТТЯ У З'ЯВЛЕННІ З ПРИРОДОЮ!

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<https://kbz.in.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Микола Рибак,
Богдана Москалюк,
Юрій Беркела,
Наталія Савляк,
Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.

Газету віддруковано: вул. Красне Плесо, 77, м. Рахів, Закарпатська обл.

Тираж – 1000 примірників.